

KLAGANDE

Socialnämnden i Marks kommun
511 80 Kinna

Ombud: Advokat Jörgen Olson
Advokatbyrå Jörgen Olson AB
Allégatan 20
503 32 Borås

Ombud: Advokat Margareta Esplund
Lilla torget 2
441 30 Alingsås

MOTPARTER

1. Sekretessbelagda personuppgifter, 770714-2928 (modern)

Ombud och offentligt biträde: Advokat Raynar Persson
Raynar Persson Advokatbyrå AB
Södra Ringgatan 6
441 30 Alingsås

2. Sekretessbelagda personuppgifter, 041222-9379 (barn)
3. Sekretessbelagda personuppgifter, 051111-6246 (barn)

Ställföreträdare och offentligt biträde för 2 och 3:
Advokat Christina Birke
Advokatfirman Christina Birke
Sal Törsagården
467 96 Gråstorp

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 22 juni 2011 i mål nr 2494-11,
se bilaga A

SAKEN

Beslut enligt lagen (1992:52) med särskilda bestämmelser om vård av
unga (LVU) att flytta barn från det hem där de vistas

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten avslår överklagandet.
  2. Kammarrätten beslutar att ersättning enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas till Raynar Persson med yrkade 75 459 kr. Av beloppet avser 44 891 kr arbete, 12 091 kr tidsspillan, 3 385 kr utlägg och 15 092 kr mervärdesskatt.
  3. Kammarrätten beslutar att ersättning enligt lagen om offentligt biträde ska betalas till Christina Birke med yrkade 69 010 kr. Av beloppet avser 37 300 kr arbete, 14 445 kr tidsspillan, 3 463 kr utlägg och 13 802 kr mervärdesskatt.
  4. Kammarrätten fastställer förvaltningsrättens sekretessförordnande samt förordnar med stöd av 43 kap. 5 och 8 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att sekretessbestämmelsen i 26 kap. 1 § samma lag ska vara tillämplig även i fortsättningen för de uppgifter om enskilds personliga förhållanden som lagts fram vid kammarrättens muntliga förhandling inom stängda dörrar och som inte tagits in i denna dom.
-

INNEHÅLL

1 BAKGRUND	s. 4
2 YRKANDEN M.M.	s. 5
3 VAD PARTER OCH VITTNEN ANFÖRT	s. 6
3.1 <u>Parternas skriftväxling</u>	s. 6
3.1.1 Socialnämnden	s. 6
3.1.2 Modern	s. 8
3.1.3 Christina Birke	s. 9
3.2 <u>Vad parter och vittnen anfört vid den muntliga förhandlingen</u>	s. 9
3.2.1 Socialnämnden	s. 9
3.2.2 Modern	s. 10
3.2.3 Christina Birke	s. 12
3.2.4 Anders Broberg	s. 13
3.2.5 Stina Lindell	s. 15
3.2.6 EH	s. 16
3.2.7 AH	s. 19
3.2.8 Helena Bristav Janelöv	s. 20
3.2.9 Viveka Jonsson	s. 21
3.2.10 Daiga Jurensone	s. 21
3.2.11 Catarina Berndtsson	s. 23
4 SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE	s. 24

1 BAKGRUND

Målet handlar om två barn som fyller sju respektive sex år senare denna höst. De har tillsammans vårdats enligt LVU i familjehem sedan december 2005, när de var helt små.

Inledningsvis hade barnen ett begränsat umgänge med modern, som ensam är deras vårdnadshavare. Från våren 2009 utökades barnens umgänge med modern med inriktning mot att barnen om möjligt skulle kunna flyttas hem till henne. I juni 2009 övertog Socialnämnden i Marks kommun (socialnämnden) ärendet från Socialnämnden i Vara kommun. EH och AH som dittills varit barnens familjehemsföräldrar fortsatte sitt uppdrag.

Den 28 oktober 2009 beslutade socialnämnden att flytta barnen från EH och AH (det första familjehemmet) till ett jourfamiljehem. Beslutet blev mycket uppmärksammat och starkt ifrågasatt i media. Socialstyrelsen har kritiserat socialnämndens handläggning av ärendet.

Barnens umgänge med modern utökades härefter så att det kunde pågå flera dagar och vid något tillfälle flera veckor i sträck. Den 15 juli 2010 beslutade socialnämnden att flytta barnen från jourfamiljehemmet till det skyddade familjehem där de sedan dess har bott.

Barnen fortsatte efter flytten till det nuvarande familjehemmet att umgås med modern. Hösten 2010 inleddes också umgänge med det första familjehemmet.

Under tiden november 2010 – mars 2011 gjordes en utredning om möjligheten att återflytta barnen till det första familjehemmet.

Den 7 mars 2011 begärde modern att få ta hem barnen. Den 17 mars beslutade socialnämnden att barnen fortsatt skulle vårdas enligt LVU i nu-

varande familjehem. Under våren utredde socialnämnden ytterligare möjligheten att återflytta barnen till det första familjehemmet. Den 17 maj beslutade socialnämnden att flytta barnen från nuvarande familjehem till det första familjehemmet. Beslutet verkställdes inte. Först den 26 maj avsåg socialnämnden moderns ansökan om att få ta hem barnen.

Både modern och Christina Birke överklagade socialnämndens beslut den 17 maj att flytta barnen från deras nuvarande familjehem. Förvaltningsrätten i Jönköping upphävde beslutet i dom den 22 juni 2011. Förvaltningsrättens dom finns som bilaga A till denna dom. Socialnämnden överklagar nu förvaltningsrättens dom.

Frågan i kammarrättens mål är om beslutet att flytta barnen från det nuvarande familjehemmet är förenligt med LVU.

2 YRKANDEN M.M.

Socialnämnden yrkar att kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och fastställer socialnämndens beslut att omplacera barnen så att de återvänder till det första familjehemmet.

Modern motsätter sig att förvaltningsrättens dom ändras.

Christina Birke motsätter sig att förvaltningsrättens dom ändras.

Kammarrätten har den 28-30 september 2011 hållit muntlig förhandling i målet. Vittnesförhör har på begäran av socialnämnden hållits med professorn i klinisk psykologi m.m. Anders Broberg, socialsekreteraren i Vara kommun Stina Lindell, EH, AH, leg. psykologen m.m. Helena Bristav Janelöv och biträdande enhetschefen vid Birkahemmet Viveka Jonsson. Vittnesförhör har på begäran av modern hållits med konsulten Daiga Jurensone och socionomen Sonja Helling. Vittnesförhör har på begäran av

modern och Christina Birke även hållits med enhetschefen vid Gryning
Vård AB Catarina Berndtsson.

3 VAD PARTER OCH VITTNEN ANFÖRT

3.1 Parternas skriftväxling

3.1.1 *Socialnämnden*

Barnen har varit i det första familjehemmet sedan de var knappt ett år respektive knappt en månad gamla. Barnen har vistats i det familjehemmet under den viktigaste tiden i livet då anknytningen formas. Barnen har gjort sin grundläggande anknytning till det första familjehemmet och betraktar EH och AH som sina psykologiska föräldrar. Efter beslut av socialnämnden i oktober 2009 omplacerades barnen hastigt. Därefter har barnen träffat EH och AH vid några tillfällen under innevarande år och under senare delen av år 2010. Barnen har då haft lätt att uppta kontakten med dem trots att de endast träffats vid ett fåtal tillfällen. Detta visar att barnen har en stark anknytning till det första familjehemmet.

Barnen har varit i det nuvarande familjehemmet sedan juli 2010. Barnen har tagits emot väl och det ser ut att fungera bra i det nuvarande familjehemmet.

Barnen har haft det bra i det första familjehemmet. I en familjehemsutredning som gjordes i mars 2011 har det familjehemmet bedömts som ett väl lämpat familjehem. Barnen har i hemmet ett nätverk. Barnen betraktar den biologiska sonen i det första familjehemmet som sitt syskon. Barnen har gått i förskolan och har där en umgängeskrets. Utifrån att barnen vid umgängestillfällena snabbt knutit an till det första familjehemmet torde de också ha lätt att knyta an till sin tidigare hemmiljö och till de sociala relationer de haft där. Barnen ska börja förskola och skola och är i en sådan ålder att det är viktigt att deras långsiktiga boende bestäms.

Sonja Hellings och Ingela Stéens rapport från mars 2011 ger en bild av att det inte fungerade vid umgängestillfällena mellan barnen och deras moder under tiden då barnen vistades i det första familjehemmet. Detta tycks bygga på uppgifter från Gryning Vård AB. Andra som var med vid umgängen ger en annan bild om att det fungerade bra och att familjehemmet verkade för att barnen skulle ha en bra kontakt med den biologiska modern.

Efter omplaceringsbeslutet i oktober 2009 inledde EH ett intensivt bloggande om vad som hänt barnen. Detta har också getts stor uppmärksamhet i media. Barnens moder har tagit illa vid sig av vad som skrivits på bloggen om henne och barnen. Moderns förhållande till EH har påverkats negativt och det föreligger samarbetssvårigheter. Socialnämnden är medveten om att modern inte vill att barnen placeras i det första familjehemmet. Det är naturligtvis av stor vikt att förhållandet mellan modern och det första familjehemmet fungerar väl med hänsyn till barnens bästa. Socialnämnden har det största ansvaret för att detta förhållande ska fungera. Socialnämnden har i kontakt med EH och AH försäkrat sig om att de kommer att göra sitt yttersta för att tillmötesgå moderns krav på täta och goda umgängen med barnen samt arbeta för en fungerande kontakt med barnens biologiska föräldrar. Socialnämnden har även försäkrat sig om att det numera råder ett förtroende mellan det första familjehemmet och nämnden för att familjehemmet ska kunna tillvarata barnens bästa.

Det sätt på vilket EH har agerat sedan det hastiga omplaceringsbeslutet i oktober 2009 kan inte försvaras. Däremot kan det förklaras med, som professor Anders Broberg lyfter upp i sitt utlåtande från i maj 2011, att det i den mänskliga naturen finns inbyggd beredskap för "försvar av avkomman" som är en mer instinktlik tendens att skydda sitt barn mot faror. EH:s reaktion har säkert försvårats av det sätt på vilket ärendet handlagts av socialnämnden.

De situationer där familjehemsföräldrar för barnen kommit att bli som biologiska föräldrar måste bedömas särskilt, inte minst ur perspektivet barnets bästa.

Barnen kommer i detta fall inte att uppfatta en tillbakaflytt som ytterligare en separation utan istället som att de återvänder hem. Enligt professor Anders Broberg kommer barnen att må långsiktigt bättre av en sådan placering och det är därmed till barnens bästa.

Barnen har gjort sin grundläggande anknytning till det första familjehemmet. EH och AH är att betrakta som deras psykologiska föräldrar och det är för barnens bästa att återvända dit. I detta har också beaktats att modern inte bedöms ha den omvårdnadsförmågan att hon inom de närmaste åren kan ta hand om barnen och att det därför behövs en familjehemsplacering på lång sikt.

Socialnämnden åberopar konsultationsdokument från barnens förskola, daterade den 23 mars 2010, utlåtande av leg. psykologen m.m. Helena Bristav Janelöv den 15 november 2009, referat med reflektioner från umgänges-tillfällen mellan barnen och de första familjehemsföräldrarna den 21 juli respektive 12 augusti 2011 av Helena Bristav Janelöv och "blogghuvud" från EH:s blogg samt utdrag ur "Markbladet".

3.1.2 *Modern*

Förvaltningsrättens dom är mycket välmotiverad och domslutet är resultatet av en riktig bedömning utifrån barnens bästa. Modern åberopar utdrag ur EH:s blogginlägg den 25 november 2009 respektive 8-11 februari 2010.

3.1.3 *Christina Birke*

Förvaltningsrätten har gjort en riktig bedömning och förvaltningsrättens dom bör stå fast.

Christina Birke åberopar familjehemsjournal den 1 juni – 30 oktober 2009 från socialförvaltningen i Marks kommun, utredningar avseende barnens utveckling och hälsa under perioden juni 2010 – augusti 2011, daterade den 18 augusti 2011 och undertecknade av enhetschefen vid Gryning Vård AB Catarina Berndtsson, sammanställning av umgängen mellan barnen och modern respektive det första familjehemmet under perioden juni 2010 – augusti 2011, daterad den 24 augusti 2011 och undertecknad av Catarina Berndtsson, hotbildsanalys upprättad av bitr. enhetschefen vid Gryning Vård AB Ulla Olsson och daterad den 16 september 2011, beslut av diskrimineringsombudsmannen den 28 januari 2011 samt EH:s blogginlägg den 18 juli 2011.

3.2 Vad parter och vittnen anfört vid den muntliga förhandlingen

3.2.1 *Socialnämnden*

Socialnämnden lät göra en ny familjehemsutredning beträffande det första familjehemmet, eftersom man ville ha det familjehemmets förmåga tydligt belyst. Utredningen blev klar den 14 mars 2011 och utföll positivt. Det första familjehemmet har haft fyra umgängestillfällen med barnen sedan förvaltningsrättens dom meddelades. Företrädare för socialnämnden har varit närvarande vid samtliga tillfällen. En person från Gryning Vård AB var närvarande vid de första tillfällena, men inte därefter, på grund av önskemål från EH. Barnen var lugna och pigga samt glada över att träffa framförallt den biologiska sonen i familjehemmet. De visade också på en naturlig anknytning till EH och AH, som i en familj. Det är naturligt att en återflytt till det första familjehemmet skulle skapa oro hos barnen, men det

skulle bli tillfälligt. Barnens anknytning till EH och AH gör att det är bäst för dem att återflyttas dit.

Vad gäller moderns hemförhållanden, har dessa förbättrats avsevärt sedan 2009. Utvecklingen går framåt och i våras kunde konstateras ytterligare förbättringar i den delen. Socialnämnden har gjort bedömningen att det är fråga om en långtidsplacering i detta fall, men en hemflyttning av barnen till modern inom två år kan inte uteslutas. Några konkreta planer i den delen finns emellertid inte i dagsläget. Det finns anledning att i enlighet med lagstiftningen planera för tätare umgängen mellan barnen och modern.

Vad gäller en återflytt av barnen till det första familjehemmet är socialnämnden väl medveten om att modern motsätter sig detta och att det kommer att krävas att nämnden kan hantera samarbetsvårigheter mellan det första familjehemmet och barnens moder. Någon direkt planering av hur detta ska gå till finns inte i nuläget.

Det nuvarande familjehemmet är ett så kallat skyddat hem med konsulentstöd. I dagsläget görs bedömningen att något skyddsbehov inte finns för barnen, men det hindrar inte att barnen kan bo kvar i det hemmet. Barnen kan få bo kvar där så länge de behöver vård utanför hemmet hos modern.

3.2.2 Modern

Hennes barn har varit placerade i familjehem sedan december 2005. De första åren hade hon umgänge med sina barn två till tre gånger per år. Hon ville ha mer omfattande umgänge, men blev nekad av Socialnämnden i Vara kommun. Under våren 2009, när umgängen utökades, fungerade samarbetet dåligt mellan henne och EH, som hade svårt att släppa barnen samt motarbetade och sköt upp umgängen.

Efter flytten till Marks kommun tog hon direkt kontakt med socialnämnden där och berättade om sin situation. Hon upplevde att det var första gången hon blivit väl behandlad, utan fördomar om den kultur hon tillhör. När umgänget utökades ytterligare där motarbetades detta av EH, som talade illa om henne inför barnen.

Efter omplaceringen av barnen från det första familjehemmet startade EH en bloggstorm som skadade både henne och alla hennes barn. EH hämtade information från hennes hyresvärdar och grannar och skapade en hatstämning mot henne. Under december 2009 – maj 2010 hade hon intensivt umgänge med barnen. Hon fick då hotfulla meddelanden på telefonsvararen och via posten. Grannarna påstod att de blivit uppringda av en person som sagt till dem att spionera på henne. Hon vägrades att få tanka bilen och uppmanades i kön i livsmedelsaffären av okända personer att ”lämna tillbaka barnen” när barnen var närvarande.

I maj 2010 kulminerade trakasserierna. Vid ett tillfälle, när hon skulle gå ut med soporna, blev hon slagen och sparkad av en kvinna. Dagen efter råkade hon ut för en trafikincident när hjulen på den bil hon körde föll av på grund av att någon hade skruvat loss hjulmuttrarna. Därefter försökte en okänd person ta ifrån henne ett av barnen genom att gripa tag i och släpa med sig barnet. Efter detta kontaktade hon Daiga Jurensone, som då var handläggare på socialförvaltningen i Marks kommun. Daiga kom och hämtade barnen och fick hjälpa henne och maken att skaffa ett nytt, tillfälligt, boende.

EH har – utan att vara part – gett in handlingar i ett kammarrättsmål om upphörande av vård enligt LVU. Handlingarna innehöll nedsättande uttalanden om hennes och barnens kultur.

Samarbetet med det nuvarande familjehemmet fungerar mycket bra. Barnen är väl förberedda när de ska träffa henne. Det är ett bra familjehem. Barnen är rena och trygga och sover bra på nätterna. De har det bra där tills vidare.

En gemensam utgångspunkt i målet är att barnen har det bra och utvecklas väl i det nuvarande familjehemmet. Ett uppbrott från det nuvarande familjehemmet skulle vara svårt för barnen. Det finns ett bra samarbete mellan henne och det nuvarande familjehemmet samt mellan henne och kommunen. Däremot finns inte ett fungerande samarbete mellan henne och det första familjehemmet. Hon är djupt kränkt av de uppgifter som EH skrivit på sin blogg. Det första familjehemmet har därtill uppvisat en negativ attityd till barnens kultur. Barnen har haft en anknytning till det första familjehemmet. Hon har inget emot att barnen får träffa familjen, men de ska inte bo i det familjehemmet.

3.2.3 *Christina Birke*

Det har varit samarbetsproblem med det första familjehemmet under en lång tid. EH har utlämnat personer i barnens närhet samt barnen på sin blogg. Uppgifter som EH lämnat på sin blogg har fått negativa konsekvenser för barnen.

Det finns inga lagliga skäl att flytta barnen från det nuvarande familjehemmet, som fungerar väl och har god kompetens. Det är ett konsulentstött hem på grund av barnens särskilda behov. När hon träffar barnen berättar de livligt om vad de har gjort i hemmet, om sportaktiviteter och kamrater.

Hon har under senare tid varit barnens offentliga biträde sedan 2009, när det utökade umgänget hade börjat. Handläggarna i Vara kommun tyckte att moderns hemförhållanden hade blivit så mycket bättre att det fanns anledning att försöka låta barnen komma hem till henne. Vid hennes hembesök i det första familjehemmet fick hon intryck av att EH ville styra och ställa. EH talade illa om barnens moder även när barnen var närvarande. Hon är tveksam till om det första familjehemmet kan matcha barnens särskilda behov.

3.2.4 *Anders Broberg*

I hans evidensbaserade utredning finns tre frågor i fokus.

Den första frågan är hur barn utvecklar nära känslomässiga relationer till vuxna och vilken betydelse biologiskt släktskap har i det avseendet. Det allmänna svaret på den frågan är att kontinuiteten och kvaliteten i den känslomässiga relationen mellan barnet och omvårdnadspersonen är avgörande för barnets utveckling, medan det biologiska släktskapet spelar mindre betydande roll, åtminstone hos mindre barn. De här barnen har bott i det första familjehemmet under sina fyra första levnadsår. EH och AH är att betrakta som barnens psykologiska föräldrar. Varken i familjehemsutredningen eller i utlåtandet från den person i Vara kommun som handledde det första familjehemmet, finns det något som talar mot detta. Barnen hade alltså utvecklat stabila anknytningsrelationer till EH och AH och en nära känslomässig relation till deras biologiska son när de omplacerades hösten 2009. Banden var väl så starka som dem till biologiska föräldrar.

Den andra frågan är hur små barn påverkas av separationer. Svaret är att små barn påverkas allvarligt negativt av långvariga separationer från de personer de knutit an till under sina första levnadsår. Forskning visar också att vid drygt fyra års ålder har barn utvecklat tillräckligt stabila relationer till sina anknytningspersoner för att klara även längre separationer från dessa utan att ta irreparabla skador. Enligt hans bedömning för barnen i detta fall rejält illa av omhändertagandet och turbulensen under tiden hösten 2009 till hösten 2010. Men tack vare de tidigare stabila relationerna och att barnen hade turen att hösten 2010 komma till ett utmärkt familjehem samt att barnen kunnat återuppta kontakten med det första familjehemmet så har barnens situation nu stabiliserats.

Den tredje frågan är om barnen nu rotat sig så mycket i det nuvarande familjehemmet att en återflytt till det första familjehemmet skulle innebära

ännu en traumatisk separation. Barnen var rotade i det första familjehemmet när de omplacerades under hösten 2009. De har inte vistats så länge i det nuvarande familjehemmet att de kan anses rotade där. En återflytt till det första familjehemmet kan inte betraktas som en omplacering till ett nytt familjehem utan bör ses som en återflytt till vad som kan jämföras med biologiska föräldrar. De nackdelar en separation från det nuvarande familjehemmet, vänner, skola etc. skulle innebära för barnen väger lätt mot fördelen att återförenas med dem som de betraktar som sin familj. Detta förutsätter dock att barnen inte inom en kortare tid – två till tre år – kommer att återflyttas till modern.

Mot en återplacering till det första familjehemmet talar samarbetssvårigheterna mellan de vuxna runt barnen. Det var därför han inför sitt utlåtande tog initiativ till ett möte med socialnämnden och det första familjehemmet. Mötet syftade till att undersöka förutsättningarna för förbättrad kommunikation mellan dels familjehemmet och socialnämnden, dels familjehemmet och barnens moder. Det är de vuxnas ansvar att lösa dessa problem.

Barn i situationer som den nu aktuella har lärt sig att alltid säga det som de närvarande vill höra, eftersom de inte vet var de kommer att hamna härnäst.

Barnen har rätt till alla personer och kulturer som är viktiga i deras liv. Sådana kontakter är viktiga för barnen för att underlätta för dem att förstå sig själv och sin omvärld. Barn kan fara illa av att deras ursprung förnekas. Ju närmare den person som förnekar ursprung och kultur står barnen, desto värre är det för dem.

Han har inte läst EH:s blogg och kan inte uttala sig om dess eventuella inverkan på barnen.

3.2.5 *Stina Lindell*

Hon är socialsekreterare vid Vara kommun. Hon var ansvarig handläggare i ärendet från det att barnen placerades i det första familjehemmet 2005 till dess att Socialnämnden i Marks kommun tog över ärendet i juni 2009. Hon har inga anmärkningar på samarbetet mellan det första familjehemmet och socialtjänsthandläggarna i Vara kommun. Makarna i familjehemmet kompletterade varandra väl och hon hade kontakt med dem varannan vecka. EH var extrovert, intensiv och engagerad. EH höll kontakt med modern regelbundet genom att skicka brev och videofilmer, som förmedlades genom henne. Modern sände med kort tillbaka till barnen. EH var duktig och mån om att respektera barnens kulturella ursprung. Någon personlig kontakt mellan familjehemmet och modern förekom inte förrän på våren 2009. Barnen hade umgänge med modern två gånger per år, men detta utökades under våren 2009 i anledning av en dom i januari 2009. EH följde med på de flesta umgängen. Hon har inga anmärkningar på kontakten mellan EH och modern vid dessa umgängestillfällen.

Samverkan mellan Socialnämnden i Vara kommun och EH fungerade bra. Vid diskussioner med EH förekom det aldrig någon tvekan om att det var kommunens handläggares åsikt som hade tolkningsföreträde. Hon kan inte minnas att hon vid överlämnandet av ärendet till Socialnämnden i Marks kommun skulle ha sagt att EH "röjer runt" och "skapar oro", såsom det står i en familjournalsanteckning gjord vid Socialnämnden i Marks kommun vid detta tillfälle. Hon sade att EH var lite speciell och yvig, men att hon hade ett jättegott hjärta. Det första familjehemmet var som en sambandscentral för barnens syskons familjehem och såg till att alla syskon fick träffas, vilket var mycket bra. Det kom inga signaler om missnöje med detta från de andra familjehemmen.

Hon betraktade det första familjehemmet som barnens familj. Barnen var medvetna om sin moder, men EH och AH var deras självklara föräldrar.

Hon erbjöd i enlighet med rutinerna EH extern handledning, men EH tackade nej.

3.2.6 EH

Hon och maken hade tidigare varit familjehem åt barn i tonåren. Vid placeringen av de nu aktuella barnen fick de veta att det antagligen var fråga om en uppväxtplacering och de ställde in sig på att barnen skulle bo hos dem resten av uppväxten. De var dock medvetna om att vården av barnen skulle komma att omprövas. Det blev så småningom en skyddsplacering och de fick då order från Vara kommun om att de skulle byta namn på barnen. De gjorde aldrig någon skillnad mellan sin biologiska son och de placerade barnen. De hade en väldigt djup relation till barnen.

Hon höll kontakt med barnens biologiska föräldrar genom att skriva brev regelbundet. Hon var mån om att barnen kallade sina biologiska föräldrar för mamma samt tilltalsnamn respektive pappa samt tilltalsnamn. De ansåg också att de biologiska föräldrarna var väldigt viktiga i barnens liv. De pratade med barnen om deras kultur så gott de kunde, med tanke på att barnen var så små. Kontakten med modern var inget de kunde påverka. Det var fråga om videofilmer, brevkontakt och övervakade umgängen. Hon var inte med vid dessa umgängen. Då umgängena ägde rum två gånger om året fungerade det bra. De förberedde barnen inför umgängena och barnen tyckte om dessa tillfällen. Det var lite som julafton.

Under våren 2009 blev det skillnad, till följd av att modern bl.a. hade begärt hemtagning och utökade umgängen med barnen hemma hos sig. Det beslutades om utökat umgänge, till en gång i månaden. Efter första gången slog en anknytningsexpert larm att barnen mårde så dåligt. Hon fick därför "släppa på ansiktet" och vara närvarande vid de återstående umgänges-tillfällena. Det var svårt för henne att veta hur hon skulle tackla situationen,

men hon försökte hålla sig undan och vara väldigt ödmjuk och låta modern bestämma. Det fungerade bra dem emellan.

När Socialnämnden i Marks kommun ökade umgängen till var tredje vecka började barnen må väldigt dåligt och visade detta på flera olika sätt. Det märktes tydligt eftersom det varade hela veckan före och efter varje umgänge. I början förberedde de barnen precis som tidigare, men det blev till sist så jobbigt att hon och maken började prata om det kommande umgängestillfället först samma dag som det skulle ske.

När Socialnämnden i Marks kommun tog över sa man i början att det inte skulle ändras i någonting. De blev därför förvånade när man från kommunen efter sommaren 2009 ringde och nämnde att barnen skulle ha ett umgänge med modern. Det umgänget kunde inte genomföras bra eftersom situationen blev kaosartad med hysteriska barn och vuxna. Det var varken hennes eller moderns fel utan det var kommunens handläggare som skapade den situation som blev okontrollerbar. Efter det fick hon besked om att hennes medverkan inte var önskvärd vid umgängestillfällena. Vid det efterföljande umgängestillfället blev överlämnandet till den personal som skulle transportera barnen till umgänget kaotiskt och barnen var alldeles förtvivlade. Barnens ovilja trappades upp inför varje umgänge. Hon och maken ifrågasatte barnperspektivet, men gjorde allt som krävdes utom att hålla med.

När de fick reda på att socialnämnden hade planer på en hemtagning av barnen blev de förkrossade. De ifrågasatte hur nämnden hade kunnat göra en sådan bedömning. Hon har inget emot att barn flyttas tillbaka till hem som fungerar, men här var det inget som hade ändrats. Hon ifrågasatte barnperspektivet. Hon har aldrig riktat kritik mot modern.

Hon och maken fick inget veta när själva flyttningen av barnen skedde. Efter omplaceringen bröt hon ihop och kände att barn i Sverige inte ska behöva ha det så här och att hon måste göra någonting.

Hon startade en blogg i december 2009 eftersom de som familjehem inte är part och inte har något att säga till om. De har inte rätt till ombud eller att föra sin talan inför domstol och de kan svartmålas utan att ha rätt att försvara sig. Hon tog till alla medel hon kunde komma på. Bloggen riktar sig mot Marks kommun, för att ta tillvara barnens intressen. I bloggen finns även kommentarer om modern, eftersom hon var tvungen att tala om varför hon protesterade så hårt. I morse räknade hon till att hon gjort 843 inlägg på sin blogg. Av dessa handlar ungefär 25 om barnens moder. Hennes blogg har över 190 000 läsare. Hon kan förstå att modern uppfattar vissa saker som kränkande, men i det läget hon var kände hon att hon inte hade något val. Hon har aldrig lagt ut moderns namn eller adress eller någonting annat som kan medföra att modern blir identifierad. Det är en annan person som lagt ut namn och bilder på modern på nätet. Hon förstår att det är ett stort problem för modern, men allt hon skrivit har varit sant. Den uppgift om ett av barnens utvecklingsnivå som finns på hennes blogg anser hon själv vara osann, men hon har hittat den i en dom. Numera är bloggen mer politisk, med krav på lagändringar. Hon tar inte bort uppgifter som gäller modern förrän hon har nått sitt mål. Bloggen och mediauppmärksamheten har lett till att frågan om återflytt blivit aktuell. Om modern ställer det som krav för att de ska upprätta en relation är det inga problem att ta bort uppgifterna. Hon tror inte att barnens äldre syskon hittar bloggen.

När det pågick ett kammarrättsmål som gällde frågan om upphörande av vård enligt LVU av barnen, ansåg hon att upphörande inte var det bästa för barnen. Eftersom hon inte var part och inte hade någon rätt att föra talan skickade hon till kammarrätten in Socialstyrelsens kritik med en del handlingar hon hade fått från handläggare i Vara kommun och som visade varför

det fanns skäl att inte häva vården enligt LVU. Hon gjorde detta för barnens skull.

Hon har också tagit kontakt med ett av de biologiska barnen till föräldrarna i det nuvarande familjehemmet. Hon och maken hade då inte fått prata med barnen på drygt ett år. Hon ville också visa för Marks kommun att hon visste var barnen fanns. Hon inser nu att det inte var genomtänkt att själv ta kontakt med ett barn i det nuvarande familjehemmet.

Vad det gäller ett eventuellt samarbete i framtiden är det inga problem. Kommunens handläggare har samma åsikt som hon och maken. Hon har aldrig haft problem att samarbeta med modern. Hon tror att de väldigt snabbt skulle hitta tillbaka till varandra igen. Det handlar ju om att sätta barnen i fokus och om vad som är bäst för dem.

3.2.7 AH

De var en familj när barnen bodde hos dem. De gjorde ingen åtskillnad mellan barnen. De har inte talat illa om barnens biologiska föräldrar. En förutsättning för att det ska fungera att barnen flyttar hem till dem igen är att relationen till barnens biologiska familj fungerar. Han tror att det ska gå men det förutsätter socialnämndens hjälp. Det viktigaste är att barnen får upprättelse och får komma tillbaka. Relationen är numera återupprättad mellan honom, hustrun och socialnämnden. Han känner till hustruns blogg och upplevde bloggandet som väldigt olustigt, men hon var tvungen att få uppmärksamhet och få ut ett budskap. Han motsatte sig inte bloggandet. Alla uppgifter som skrivs på bloggen är offentliga. Han har inte läst allt som hustrun har skrivit och han har inte funderat på hur bloggandet kan ha påverkat barnen. Om det beslutas om att barnen ska bo kvar i det nuvarande familjehemmet men få träffa hans familj får familjen acceptera detta.

3.2.8 Helena Bristav Janelöv

Hon kontaktades initialt hösten 2009 av EH, som berättade att hon hade två familjehemsplacerade barn och var rädd att barnen skulle få flytta. EH ville ha hjälp av någon som skulle stå på deras sida samt komma och observera familjen. Till en början tackade hon nej till detta. Efter vädjan från EH kom de överens om att hon ändå skulle besöka familjen. Hon skrev därför endast ett mycket knapphändigt utlåtande avseende besöket i oktober 2009.

Senare kontaktades hon av socialnämnden och fick i uppdrag att ge det första familjehemmet stöd i separationen från barnen.

Hon har även närvarat och skrivit observationer från de av henne föreslagna umgängena mellan det första familjehemmet och barnen under 2010 och 2011. Umgängena, som har ägt rum på en neutral plats, har gått bra. Familjehemmet och barnen har hittat varandra snabbt. EH och AH bemöter barnen bra, de har ett naturligt samspel och beter sig som en "vanlig" familj. Vid något tillfälle ville barnen inte ta avsked, utan började gråta, men lugnade sig sedan.

Anknytningen till EH och AH finns helt naturligt. Det skulle vara positivt för barnen med en återflytt till detta, "sitt" hem. Hon tror att barnen skulle hantera separationen från det nuvarande familjehemmet bra om de får inskolas och ha kvar kontakten med det nuvarande familjehemmet. Det skulle vara skadligt för barnen om de aldrig fick träffa EH och AH. Barnen bör som ett led i sin bearbetning också få tillfälle att umgås med EH och AH i deras hem. Det ena barnet har tagit mer stryk än det andra av separationen från det första familjehemmet.

EH och AH visar inga dåliga attityder i förhållande till barnens moder.

3.2.9 *Viveka Jonsson*

Hon blev ombedd att vara en oberoende observatör vid ett flertal umgänges- tillfällen mellan barnen och modern under våren 2009. Första gången var det ganska kaotiskt eftersom det var många barn och vuxna närvarande.

Eftersom barnen inte hade träffat modern så ofta var det viktigt att det blev så förutsägbart och tryggt som möjligt. Det beslutades därför om umgänge med färre närvarande och med barnens omvårdnadsperson, EH, närvarande. Umgängena fungerade bättre när EH var med. EH var distanserad, men hade en vilja och synpunkter och såg till att finnas till hands. EH hindrade inte barnen i deras kontakt med modern. Det borde ha varit färre barn med vid varje umgängestillfälle. Hon hade själv förväntat sig att familjehemmen hade förberett barnen inför umgängena. Barnen var något förberedda men inte tillräckligt.

Det fanns en stark vilja hos modern att få vara med sina barn och samtidigt var det en ansträngning för henne att hålla tillbaka den viljan. Modern talade om för barnen att de snart skulle bo hos henne, vilket barnen hade svårt att ta till sig. Modern hade en enorm motivation att fortsätta träffa sina barn. Modern ville återta sitt föräldraskap snabbt. Hon var väldigt flexibel och hade en viss naturlighet som förälder. Det fanns ingen tvekan om att hon älskade sina barn. Modern behöver stöd i att se barnperspektivet och stöd i att samarbeta med andra vuxna.

3.2.10 *Daiga Jurensone*

Hon var socialsekreterare i Marks kommun vid tiden för övertagandet av ansvaret av barnen och vid omplaceringen av barnen från det första familjehemmet. Innan Socialnämnden i Marks kommun övertog ärendet från Socialnämnden i Vara kommun hade socialnämnden informerats om att det var ett väldigt speciellt familjehem. EH sades bl.a. ha sökt information

överallt och skrivit insändare i tidningar. Enligt vad som upplystes hade EH en tät kontakt med de andra syskonens familjehem och skapade oro hos dessa. Familjehemmet hade enligt vad som uppgavs erbjudits extern handledning, men konsekvent tackat nej fram till strax innan omplaceringen skedde.

Vid hennes första möte med familjehemmet, den 26 maj 2009, motsatte sig EH att umgänget mellan barnen och modern skulle fortsätta under sommaren eftersom sådant umgänge inte skett tidigare. EH uttryckte missnöje med umgängesplanen, eftersom hon ansåg att umgänget var för omfattande. Under mötet informerades familjehemmet om att det var viktigt att samarbeta och att EH skulle sluta leta efter uppgifter som misskrediterade modern. Uppmaningen att sluta leta efter uppgifter upprepades också senare. EH reagerade inte på detta.

EH har uttalat sig negativt om den kultur som barnen tillhör. Det förelåg tidigt ett icke fungerande samarbete mellan EH och socialnämnden. EH förklarade att hon inte hade något förtroende för Marks kommun, att socialnämnden inte hade något barnperspektiv och att hon själv visste bättre. EH motsatte sig konsekvent en utökning av barnens umgänge med modern.

Till sist konstaterade hon och de övriga som arbetade med ärendet att det inte fanns någon grund för ett samarbete med det första familjehemmet.

Det fanns planer för ett successivt utökat umgänge mellan barnen och modern och en eventuell återflytt till henne under sommaren 2010. Detta krävde ett bra samarbete med familjehemmet, vilket inte fanns. Även om det skulle vara en traumatisk upplevelse för barnen att flytta från det första familjehemmet, gjordes bedömningen att barnen i det långa perspektivet skulle fara illa i större omfattning genom att vara placerade där. Någon konkret utredning fanns inte innan beslutet fattades. Socialstyrelsen har kritiserat den formella handläggningen av ärendet.

Samarbetet mellan socialnämnden och barnens moder fungerade bra och man fick god insyn i hur den biologiska familjen fungerade.

Under hösten 2009 och våren 2010 utökades umgängen mellan barnen och modern. I maj 2010 uppstod ett akutläge som gjorde att hemtagningsplaneringen fick avbrytas. Modern uppgav då att hon hade blivit misshandlad när hon skulle gå ut med soporna och att någon hade lossat på muttrarna på hjulen till hennes bil. Modern uppvisade blåmärken och haltade ganska illa. Hon kände då att det var nödvändigt att flytta på familjen. De var inte trygga där de bodde. Trakasserierna hade eskalerat och till slut gick det inte att låta familjen bo kvar, utan de fick flytta till ett hotell. Det fanns inga resurser att hjälpa familjen till ett annat boende. Att det blev som det blev berodde inte så mycket på barnens moders eller hennes makes agerande, utan på trycket från omgivningen. Modern var införstådd med att hemtagningsplaneringen då fick avbrytas för barnens skull.

3.2.11 *Catarina Berndtsson*

Personal från Gryning Vård AB har medverkat vid några av barnens umgängen efter den muntliga förhandlingen i förvaltningsrätten. De har inte varit närvarande vid de tre senaste umgängestillfällena med det första familjehemmet, eftersom EH hade synpunkter på deras närvaro.

Barnen har en stabil och trygg tillvaro i det nuvarande familjehemmet. De är omtyckta i skolan och har skaffat sig kamrater både där och på fritiden. Det nuvarande familjehemmet har hemmavarande barn och ett rikt nätverk.

Under sommaren 2011 har barnen haft umgänge med både det första familjehemmet och sin moder. Det ena barnet uppskattar umgängen med det första familjehemmet medan det andra barnet uppvisar oro, regression samt stort behov av fysisk trygghet inför och efter umgängen. Barnen uppger att

de vill bo kvar där de bor nu och de har rotat sig där. De vill träffa det första familjehemmet och då framförallt sonen.

Om barnen flyttar tillbaka till det första familjehemmet befaras att våldsamma konflikter kan uppstå med modern eller hennes nätverk, vilket kan påverka barnen. Det nuvarande familjehemmet är även bättre lämpat att hantera eventuella umgängen med den biologiska pappan.

Det fanns samarbetssvårigheter med det första familjehemmet redan under den tid då Socialnämnden i Vara kommun hade hand om ärendet. Hon uppfattade då att EH pratade öppet inför barnen om sin uppfattning gällande moderns lämplighet. Hon anmälde detta till handläggarna i Vara kommun.

Det finns inte samma samverkansgrund mellan det första familjehemmet och modern som det finns mellan det nuvarande familjehemmet och modern.

4 SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Den fråga som kammarrätten har att ta ställning till är om beslutet att flytta barnen från det nuvarande familjehemmet är förenligt med de syften och ramar som gäller för vård enligt LVU.

Bestämmelser och förarbetsuttalanden som är tillämpliga framgår av förvaltningsrättens dom.

LVU är en skyddslagstiftning för barn och unga. Vad som är bäst för barnet ska vara avgörande vid alla beslut enligt lagen. Föreligger det en konflikt mellan barnets och de biologiska föräldrarnas intressen, får föräldrarnas intressen träda tillbaka.

Familjehemsföräldrar har inte något av rättsordningen skyddat intresse vid beslut enligt LVU.

Vad som är barnets bästa i det enskilda fallet måste avgöras utifrån en bedömning av de individuella förhållandena, varvid hänsyn ska tas till allt som rör barnets fysiska och psykiska välbefinnande och utveckling. Så långt möjligt ska såväl kortsiktiga som långsiktiga effekter för barnet beaktas (prop. 2002/03:53 s. 77).

Vid bedömningen av vad som är bäst för barnen bör vidare beaktas att det är LVU-lagstiftningens intentioner att barn som vårdas med tvång ska återförenas med sina föräldrar när syftet med vården har uppnåtts. Socialnämnden har ett ansvar för att barnets behov av umgänge med föräldrar eller andra som har vårdnaden om barnet så långt som möjligt tillgodoses (prop. 2002/03:53 s. 84 och 87).

Vid val av placering i familjehem ska språkliga och kulturella skillnader beaktas. Därtill är det av största betydelse vid alla placeringar att ett familjehem väljs som kan samarbeta med barnens biologiska föräldrar (prop. 1996/97:124 s 113 f.).

Enligt socialnämnden finns det inget att anmärka på vad gäller barnens nuvarande familjehem. Enligt nämnden är det ändå bäst för barnen att placeras om därifrån till det första familjehemmet. Denna bedömning gör socialnämnden med hänvisning dels till att barnen har gjort sin grundläggande anknytning till det första familjehemmet, dels till att barnens moder inte bedöms kunna ta hand om barnen de närmaste åren.

Kammarrätten konstaterar att barnen har vistats i det första familjehemmet från mycket späda ålder till dess de var fyra respektive fem år gamla. Under större delen av den perioden har de haft ett mycket sparsamt personligt umgänge med sin moder. Av Anders Brobergs och Helena Bristav Janelövs ut-

talanden framgår att barnen får anses ha skapat sådana stabila känslomässiga anknytningsrelationer till EH och AH att dessa kan betraktas som barnens "psykologiska föräldrar".

Utredningen visar inte annat än att den direkta fysiska och psykiska omvårdnaden av barnen i det första familjehemmet har varit god.

Anders Broberg och Helena Bristav Janelöv har gett uttryck för att det på grund av barnens starka anknytning till EH och AH skulle vara bäst för dem att "återplaceras dit" och att den kortsiktiga skada en separation från det nuvarande familjehemmet skulle innebära för barnen övervägs av den fördel det skulle innebära att återförenas med EH och AH. Anders Broberg har dock reserverat sig för att hans bedömning förutsätter att en återflytt till modern sker tidigast inom två till tre år.

När det ska avgöras vad som är bäst ur barnens perspektiv är emellertid anknytningsrelationen till de tidigare familjehemsföräldrarna bara en del av den både kortsiktiga och långsiktiga helhetsbedömning som ska göras.

Hänsyn måste även tas till att vård enligt LVU bl.a. syftar till att barn i normalfallet så småningom ska kunna återförenas med sina biologiska föräldrar. Vidare måste det beaktas att barn under vårdtiden i görligaste mån ska få umgås med sin biologiska familj samt upprätthålla kontakten med sitt ursprung och – där detta är aktuellt – sin kultur. Möjligheten att skapa och bevara kontakter mellan det placerade barnet och de biologiska föräldrarna och andra närstående anses vara en högprioriterad uppgift för socialtjänsten. Enligt artikel 9.3 i FN:s konvention om barnets rättigheter ska konventionsstaterna respektera rätten för det barn som är skilt från den ena eller båda föräldrarna att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkt kontakt med båda föräldrarna, utom då detta strider mot barnets bästa (se bl.a. prop. 2002/03:53 s. 86 f).

I rollen som familjehemsförälder ingår således i normalfallet inte enbart att ge en god direkt fysisk och psykisk omvårdnad och att skapa en nära känslomässig relation till det placerade barnet. En uppgift som också ingår är att bistå socialnämnden med att underlätta för barnet i dess relationer till och umgänge med sin biologiska familj. Det är således allmänt sett viktigt att barnet är placerat i ett familjehem som kan samarbeta med såväl nämnden som den biologiska familjen.

Det framgår av utredningen i detta mål att modern har uttryckt en stark vilja att få träffa sina barn. Att umgänget mellan modern och barnen under flera år var mycket sparsamt berodde, såvitt framkommit, inte på bristande vilja eller intresse från moderns sida. Den utökning av umgänget som sedan skedde hade sin bakgrund i att hennes möjligheter att ta hand om barnen hade förbättrats. Socialnämnden har bedömt att moderns hemförhållanden har förbättrats avsevärt sedan år 2009. Enligt socialnämndens bedömning kommer barnen ändå att behöva vara placerade utanför moderns hem under en relativt lång tid framöver. Nämnden har emellertid bedömt att det finns anledning att i enlighet med lagstiftningen planera för tätare umgängen. Under den tid då barnen har bott i det nuvarande familjehemmet uppges umgänget mellan modern och barnen ha fungerat mycket bra. Det har inte framkommit något som ger anledning att anta att barnen tar skada av eller motsätter sig ett umgänge med modern.

Modern motsätter sig starkt en omplacering till det första familjehemmet. Hon anser att EH bl.a. på sin blogg har kränkt och skadat henne, hennes barn och hennes nätverk i övrigt genom nedsättande uttalanden om henne, om ett av barnen och om den kultur barnen tillhör. Hon anser också att det första familjehemmet har motarbetat de utökade umgängen mellan henne och barnen samt agerat på ett sätt som medfört att hon och hennes familj har försatts i svåra situationer. Hon har uppgett att hon saknar förtroende för det första familjehemmet och att hon inte heller kan tänka sig att samarbeta med det familjehemmet i framtiden.

Enligt kammarrättens mening framstår möjligheterna att uppnå ett väl fungerande samarbete mellan det första familjehemmet och modern som ytterst begränsade. En omplacering av barnen till det första familjehemmet skulle med största sannolikhet leda till samarbetssvårigheter och konflikter mellan framförallt familjehemmet och modern. Socialnämnden har ingen konkret plan för hur sådana konflikter kan överbryggas. Detta kan antas medföra skaderisk för barnen genom bl.a. oro och lojalitetskonflikter som de med hänsyn till sin ålder får svårt att hantera. Det kan inte heller uteslutas att barnen inte får umgås med modern i tillräcklig omfattning. Därtill kommer den oro och separationsproblematik som på kort sikt skulle drabba barnen vid ett uppbrott från deras nuvarande hemmiljö. En omplacering av barnen till det första familjehemmet kan således inte garantera att barnets bästa tillgodoses, sett ur ett såväl kortsiktigt som långsiktigt helhetsperspektiv.

Barnen har bott i sitt nuvarande familjehem oavbrutet i snart ett och ett halvt år. Det nuvarande familjehemmet har beskrivits som välfungerande och väl rustat för att kunna tillgodose de särskilda behov barnen har. Barnen har funnit sig väl tillrätta i sitt nya hem och trivs med familjehemsföräldrar, familjehemssyskon, skola, fritidsintressen och kamrater. De har uttryckt en vilja att bo kvar i det nuvarande familjehemmet. Dessutom fungerar umgänget med modern bra. Familjehemmet samarbetar väl med både modern och socialnämnden. Det finns också förutsättningar för att barnen ska få umgänge med sin far. Modern säger sig ha förtroende för det nuvarande familjehemmet och det är hennes vilja att barnen inte ska flyttas därifrån i dagsläget.

Anders Broberg och Helena Bristav Janelöv har förklarat att de anser att barnen i och för sig inte skulle ta skada av att stanna kvar i det nuvarande familjehemmet, förutsatt att barnen får möjlighet att umgås med det första

familjehemmet. Kammarrätten förutsätter att ett sådant umgänge kan erbjudas barnen.

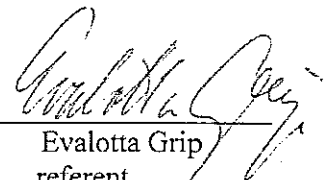
Sammanfattningsvis finner kammarrätten att beslutet att flytta barnen från det nuvarande familjehemmet inte är förenligt med de syften och ramar som gäller för vård enligt LVU. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Gertrud Forkman

Göran Mattsson

Evalotta Grip
referent

I avgörandet har även nämndemännen Ove Emanuelsson och Catharina Åstrand deltagit.

Föredragande: Hanna Shev

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING**
Enhet 1
Annica Svedberg

DOM
2011-06-22
Meddelad i
Jönköping

Mål nr
2494-11

BILAGA A
Sida 1 (18)

AB 34

KLAGANDE

Vårdnadshavare
1. NN, 770714-2928
Skyddade personuppgifter

Ombud och offentligt biträde: Advokaten Raynar Persson
Raynar Persson Advokatbyrå AB
Södra Ringgatan 6
441 30 Alingsås

De unga
2. Sekretess Sekretess, 041222-9379
Skyddade personuppgifter

3. Sekretess Sekretess, 051111-6246
Skyddade personuppgifter

Ställföreträdare och offentligt biträde för 2-3: Advokaten Christina Birke
Advokatfirman Christina Birke
Sal Törsagården
467 96 Grästorp

MOTPART
Socialnämnden i Marks kommun
511 80 Kinna

ÖVERKLAGAT BESLUT
Socialnämndens beslut den 17 maj 2011

SAKEN
Överklagande av beslut att flytta barn enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten bifaller överklagandena och upphäver socialnämndens beslut den 17 maj 2011 att flytta barnen från sitt nuvarande familjehem.
Domen i den delen gäller omedelbart.

Dok.Id 38489

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2201 550 02 Jönköping	Östra Storgatan 33 A	036-15 65 00 E-post: forvaltningsrattenijonkoping@dom.se	036-15 66 55	måndag – fredag 08:00-16:00

Christina Birke tillerkänns ersättning enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde med yrkade 34 280 kr, varav 19 717 kr för arbete, 6 335 kr för tidsspillan, 1 372 kr för utlägg och 6 856 kr för mervärdesskatt.

Raynar Persson tillerkänns ersättning enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde med yrkade 37 014 kr, varav 19 938 kr för arbete, 8 453 kr för tidsspillan, 1 220 kr för utlägg och 7 402:75 kr för mervärdesskatt.

Förvaltningsrätten förordnar med stöd av 43 kap. 5 och 8 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att sekretessen enligt 26 kap. 1 § samma lag ska bestå för de uppgifter om enskilds personliga förhållanden som har förebringats vid förvaltningsrättens muntliga förhandling inom stängda dörrar och som inte har tagits in i denna dom.

BAKGRUND

I december 2005 omhändertogs NN:s barn, födda 2004 respektive 2005, (barnen) enligt 2 § LVU. Barnen bodde i ett familjehem fram till den 28 oktober 2009, då de omplacerades till ett jourfamiljehem. Den 19 juli 2010 omplacerades barnen till ett nytt familjehem. Detta hem har efter en inskolningsperiod haft barnen boende hos sig sedan den 1 augusti 2010.

Det antecknas att NN till socialnämnden den 7 mars 2011 lämnade in en hemtagningsbegäran av barnen. Den 17 mars 2011 beslutade socialnämnden bl.a. att socialutskottets tidigare beslut gällande vård för barnen enligt 11 § LVU i det nuvarande familjehemmet ska kvarstå. Socialnämnden beslutade vidare att samma dag att inte ta ställning till vårdnadshavarens hemtagningsbegäran av barnen. NN överklagade beslutet och förvaltningsrätten beslutade den 9 juni 2011 i mål nr 1109-11 att avvisa hennes över-

klagande med motiveringen att det inte fanns något överklagbart beslut av socialnämnden den 17 mars 2011.

Det är i målet upplyst att socialnämnden den 26 maj 2011 avslog NN:s hemtagningsbegäran och beslutade att barnen skulle fortsätta att vårdas med stöd av LVU. Detta beslut är inte överklagat.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Den 17 maj 2011 beslutade socialnämnden att flytta barnen till det första familjehemmet.

Socialnämnden anförde bl.a. som grund för beslutet att barnen inte bedömdes kunna tas om hand av sina biologiska föräldrar inom en snar framtid och att de därför behöver en långsiktig familjehemsplacering. Vidare anförde nämnden att barnens grundläggande anknytning har skett i det första familjehemmet. En flytt från nuvarande hem är psykologiskt sett att betrakta som en återflytt till barnens ursprungliga hem och inte ytterligare en separation. Det första familjehemmet bedömdes vara väl lämpade att vara familjehem och ur ett anknytningsteoretiskt barnperspektiv är det barnens bästa att få återvända till sina psykologiska föräldrar. Ur ett vuxenperspektiv finns det vissa risker, främst relationen mellan det första familjehemmet och kommunens handläggare, samt samarbetet mellan familjehemmet och den biologiska modern. Efter sammanträffande med det första familjehemmet gjordes bedömningen att det från deras sida finns en vilja till försoning och konstruktivt samarbete. Mot bakgrund av hur relationen ursprungligen havererade är det kommunen som har det största ansvaret att se till att riskerna inte realiserar.

Förvaltningsrätten har genom beslut den 25 och 31 maj 2011 avslagit Christina Birkes respektive Raynar Perssons yrkande om inhibition av so-

cialnämndens beslut. Socialnämndens beslut har dock inte verkställts. I samband med muntlig förhandling i målet den 17 juni 2011 har beslutats att beslutet att flytta barnen inte får verkställas innan dom i målet har beslutats eller förvaltningsrätten förordnar annat.

YRKANDEN M.M.

NN yrkar att beslutet att omplacera barnen upphävs och att domen förordnas gå i verkställighet omedelbart och anför bl.a. följande. Det är inte förenligt med barnens bästa att de omplaceras till det första familjehemmet. Socialnämnden hade god grund för flyttning från det första familjehemmet, som hade en motvilja mot att samarbeta kring planeringen för barnen. De saknade förtroende för kommunen, som var deras uppdragsgivare för genomförandet av LVU-vården. Familjehemmet uttryckte tidigt en äganderätt till barnen och betraktade barnens kontakt med NN som skadlig. Det gjorde att de förnekade barnens ursprung och försvårade umgänget med NN. Efter att barnen flyttades från det första familjehemmet har familjemamman genom ett intensivt bloggande skapat en nästintill hatisk stämning mot NN och hennes familj. Detta medförde att NN och barnen blev utsatta för negativa reaktioner från omgivningen. Barnens umgänge med NN utökades efter omplaceringen. Detta fortgick fram till slutet av maj 2010 då NN med familj p.g.a. hotbilden var tvungna att ha ett skyddat boende. Barnens umgänge med NN avbröts tills vidare. Barnen trivs i sitt nuvarande familjehem och deras utveckling har fort gått framåt. De har börjat i förskola respektive skola. Det finns inga samarbetsproblem mellan det nuvarande familjehemmet och kommunen och inte heller med NN inför umgänget. En återflytt till det första familjehemmet skulle innebära en separation, inte bara från det hem barnen nu bor i, utan även från skola/förskola och kamrater.

Christina Birke yrkar, som ställföreträdare för barnen, att beslutet upphävs och att domen förordnas gälla omedelbart och anför bl.a. följande. För snart ett år sedan placerades barnen i sitt nuvarande familjehem där de trivs och har utvecklats väl. Barnen har endast träffat det första familjehemmet vid fyra bevakade umgängestillfällen sedan den 28 oktober 2009. Primärt och allmänt måste det familjehem som bäst kan verka för ett fruktbart umgänge med den biologiska modern vinna företräde i enlighet med föräldrabalken. En annan grundsats är att inte flytta barn från ett väl fungerande hem. Barnen vinner inte i trygghet, utveckling eller i annan nytta genom att bryta upp från det nuvarande familjehemmet och flytta tillbaka till det som de bodde i för ett och ett halvt år sedan. Ingen psykologutredning ger stöd för att en sådan nytta skulle vinnas, som uppväger den skada upprottet innebär. Själva har barnen för henne uppgett att de inte vill flytta tillbaks. De har kamrater och fritidsaktiviteter där de nu är och en ny separation innebär att även skiljas från dessa. Enligt huvudregeln betyder det att barnen ska stanna kvar i sitt nuvarande hem. Det första familjehemmet har uttalat sig nedsättande om det biologiska hemmet och har tydliga svårigheter att verka inom LVU-lagstiftningen, vars yttersta mål är en återförening med den biologiska familjen. Den ångest och oro den första familjehemsfamiljen känt inför umgängen med den biologiska mamman har överförts till barnen. Ett gott samarbete är nödvändigt för barnens välfärd och kommunen är tvungen att åstadkomma ett sådant mellan handläggare, familjehem och biologiskt hem för att barnen inte ska riskera att fara illa. Det vore ytterst svårt för kommunen att ensam ändra det nuvarande destruktiva arbetsklimatet där det första familjehemmet är negativt till såväl handläggare som biologiskt hem. Till det kommer att NN saknar förtroende för det första familjehemmet och är övertygad om att barnen inte har haft det bra där. Detta innebär att kommunen vid en återflytt medvetet riskerar barnens hälsa. Det första familjehemmet har under ett och ett halvt år arbetat på olika plan för att återfå uppdraget som familjehem vilket har inspirerat destruktiva krafter i samhället att agera mot barnens biologiska mor och hennes

familj samt resulterat i konkreta angrepp. Av de nu aktuella familjehemmen är det första familjehemmet inte längre skyddat. Det har bl.a. visats i TV samt beskrivits på familjens egen omfattande blogg. Kommunen tar därmed en konkret risk med barnens hälsa genom att placera dem där. Om barnens biologiska mor med stöd kan uppnå en tillräcklig omsorgsförmåga inom tre år ska barnens nuvarande familjehem prioriteras. Av utredningen framgår inte annat än att den en gång påbörjade hemgångsprocessen kan återupptas. Kommunen har arbetat aktivt med en hemtagningsplan fram till angreppen i maj 2010 då åtgärder för att skydda barnen prioriterades. Med stöd och under en så lång tidsrymd som tre år finns goda möjligheter att komma fram till ett bra resultat. Enligt de externa utredarna och Gunilla Wilhelmsson ska barnen vara fortsatt placerade i sitt nuvarande skyddade familjehem medan Anders Brobergs utlåtande uttrycker ett stöd för båda hemmen. Den avgörande skillnaden mellan utlåtandena är att Gunilla Wilhelmsson har tydligt fokus på barnen och har träffat dem samt båda familjehemmen medan Anders Brobergs fokus ligger på det första familjehemmet, som också är det enda han har träffat.

Socialnämnden motsätter sig bifall till överklagandet och anför: Det första familjehemmet har fungerat väl fram till dess umgänget med den biologiska modern utökades. Familjehemmet hade förespeglats en långvarig placering och umgängesutökningen medförde en oro eftersom det sände signaler om en eventuell överflyttning av barnen till det biologiska hemmet. Även familjehemsutredningen den 14 mars 2011 visar att det första familjehemmet är ett bra familjehem. Barnens nuvarande familjehem är också bra. Eftersom barnen likväl inte bedöms kunna återvända till sitt biologiska hem inom kort kommer deras placering, som det nu ser ut, att vara långvarig. De bör därför återvända till sina tidigare familjehemsföräldrar, som de enligt utredning uppfattar som sina psykologiska föräldrar. De har knutit an till dem under sina fyra första levnadsår. En återflytt till det första familjehemmet är därför inte ur barnens perspektiv att se som en

separation från det nuvarande familjehemmet, utan är att betrakta som en återflytt. Detta stöds av den utredning nämnden låtit genomföra av professor Broberg. Denne pekar även på att det är nödvändigt med ett gott samarbete med det första familjehemmet. Efter ett sammanträde med detta har det insett att de inte kan fortsätta agera på det sätt man gjort, eftersom det inte gagnar barnen. Det första familjehemmet har inte avslöjat några uppgifter som gör att hemmet inte längre är skyddat. Gunilla Wilhelmsson träffade barnen under år 2010 och kunde då inte se att de tagit någon skada av vistelsen i det första familjehemmet. Innebörden av vad som är "barnens bästa" är inte helt lätt. Vid den bedömningen kan man inte endast ge företräde åt det familjehem som bäst kan verka för ett samarbete med den biologiska modern, utan hänsyn måste tas till allt som rör barnen.

I målet åberopas utredningar av socionomerna Sonja Helling och Ingela Stéen samt kompletterande utlåtanden av psykologen Gunilla Wilhelmsson. Vidare kompletterade utlåtande av professorn Anders Broberg.

MUNTLLIG FÖRHANDLING M.M.

Förvaltningsrätten har den 17 juni 2011 hållit muntlig förhandling i målet inom stängda dörrar varvid vittnesförhör på begäran av NN har hållits med prästen Luca Cesarini och socionomerna Sonja Helling och Ingela Stéen samt på begäran av NN och Christina Birke, med enhetschef på Gryning Vård, Katarina Berntsson.

NN har vid den muntliga förhandlingen anfört: Barnen har det väldigt bra i det nuvarande familjehemmet. De är rena och glada. Umgänget fungerade inte alls när de bodde i det första familjehemmet. Barnen ville inte komma i närheten av henne eftersom familjehemsmamman skrämte dem. Familjehemsmamman ville heller inte samarbeta och hon fick inget förtroende att

ta hand om sina barn vid umgängen. Hon saknar själv helt förtroende för det första familjehemmet.

Luca Cesarini har uppgett: Han har följt NN och hennes familj under tre års tid. Vid både anmälda och oanmälda besök i hemmet har han inte kunnat se några brister när det gäller omsorgen om den yngste, hemmavarande sonen. Han kan inte se några hinder för att NN inom en viss tid ska kunna ta hand om barnen. Han har sett att umgängen med dem har fungerat väl. De hör hemma hos NN.

Sonja Helling har uppgett: Hon har tillsammans med Ingela Stéen, genom intervjuer, utrett vad som långsiktigt är bäst för barnen. I utredningen konstateras att flertalet intervjuade ansåg att barnen inte skulle flyttas från det senaste familjehemmet, eftersom det skulle betyda ytterligare ett uppbrott för barn som redan varit med om många separationer. Den åsikten delades även av Gunilla Wilhelmsson, en psykolog hon har stort förtroende för. En återflytt till det första familjehemmet skulle också innebära, förutom ett avbrott i den relation de lever i, en separation från den miljö de befinner sig i. Mot deras uppfattning, att barnen inte ska flytta en gång till, står Anders Brobergs utlåtande, som handlar om anknytning. Självklart får alla barn som vårdas av en vuxen en anknytning till denne. Anknytningens kvalitet kan dock variera. Om man ska se till barnens bästa måste man ha ett vidare perspektiv än endast anknytning. Det är således också viktigt för barnen att hålla kontakten med den biologiska modern. Därför är det viktigt att ett familjehem kan samarbeta med sina uppdragsgivare.

Ingela Stéen har uppgett: Hon och Sonja Helling har i sitt arbete varit medvetna om anknytningsteorier och haft med sig vikten av anknytning för barn. Barn som lever under väldigt svåra förhållanden har för det mesta en stark anknytning till sina vårdare och sina biologiska föräldrar. Barnen i det här fallet har en anknytning till båda familjehemmen. Det är säkert så

att det första familjehemmet har varit barnens psykologiska föräldrar. Om en psykologisk förälder blir utbytt kan man i och för sig tänka sig att man kan bygga upp ett nytt psykologiskt föräldraskap. Utöver frågan om anknytning har hon tillsammans med Sonja Helling gjort en helhetsbedömning av vad som är barnens bästa. Familjehemmets förmåga att, som ingår i deras uppgifter, samarbeta med biologföräldrarna och kommunen utgör en del. En annan del är att ge barnen en trygg och bra miljö. När det gäller samarbetet med NN fungerar det nuvarande familjehemmet väl. Det första familjehemmet har här inte kunnat stödja barnen tillräckligt i kontakterna med NN och samarbetet med NN har varit negativt. Uppgifter finns om att detta förhållande förelåg redan när Vara kommun hade hand om familjehemsplaceringen. Det som blev avgörande för dem i deras bedömning var när Gunilla Wilhelmsson uttalade att barnen inte klarade av fler separationer. Barnen har varit utsatta för många separationer och har nu varit borta från det första familjehemmet i ett och ett halvt år. Det skulle kännas som ytterligare ett övergrepp att flytta dem ännu en gång. Ett uppbrott skulle innebära en separation inte bara från nuvarande familjehem utan även från sina kamrater och skolan. Att Anders Broberg koncentrerat sig på endast anknytningsteorierna innebär inte att han har fel, men att han har arbetat i ett mer teoretiskt perspektiv.

Katarina Berntsson har uppgett: Ett familjehems uppdrag är bl.a. att tillgodose att barnens ursprungsidentitet är i centrum. De måste veta om sitt ursprung, sin identitet och kultur. Hon kom i kontakt med barnen i början av år 2005 och har varit involverad sedan dess. När barnen var placerade i det första familjehemmet var överlämningarna vid umgängen med NN väldigt ångestfyllda. Gryning Vård påtalade detta och uttryckte en oro. När ärendet överflyttades till Marks kommun och de beslutade om en omplacering hade problematiken eskalerat. Det är inte osannolikt att den problematiken kan uppstå igen om barnen flyttas tillbaka. Barnen är nu placerade i ett familjehem genom Gryning Vård. Barnen har mött många uppdragsgivare och

måste nu få vara i en sådan miljö där man tillåts älska och sakna alla människor de har kommit i kontakt med och man måste förbereda dem väl inför umgängen med sin biologiska mor. Det är en radikal skillnad i hur barnen är i det nuvarande familjehemmet. De tycker det är roligt att åka till umgängen med sin biologiska mor och är även glada när de åker tillbaka. Hon kan förstå den oro som familjehemsmamman i det första familjehemmet kände när umgänget med NN utökades. Det är då det är viktigt att familjehemmen är professionella och kan underlätta för barnen genom att förbereda dem mentalt inför överlämningar och använda olika tekniker för att det inte ska bli ångestfyllt. Inga barn vill lämna sin trygghetsskapare, men man kan göra det begripligt för dem. Gryning Vård fick ett uppdrag av kommunen att ordna fyra umgängen mellan barnen och det första familjehemmet under hösten 2010, där även en psykolog skulle närvara. Hon var närvarande vid tre av fyra umgängestillfällen. Det var starka möten med mycket saknad och sorg och barnen visade en tillhörighet. Barnen behövde få träffa sina första familjehemsföräldrar och få visa sin sorg och längtan. Det var Vara kommun som, för att skydda barnen, tog initiativ till att de fick nya förnamn vid den ursprungliga placeringen. Vid umgängestillfällena hösten 2010 tilltalade det första familjehemmet barnen med dessa namn. För barnen, som återtagit sina riktiga namn, medförde detta en identitetsförvirring. Ett familjehems uppdrag är att ge trygghet, säkerhet och respekt för den biologiska familjen. Det ska finnas en ömsesidig respekt. NN måste känna en trygghet i var hennes barn är placerade och att de blir väl omhändertagna. När man inte längre har uppdrag som familjehem får man inte agera eller lägga sig i. Barnen har uttryckt att de tillsammans med andra gärna vill träffa sitt första familjehem, men de vill bo kvar i sitt nuvarande familjehem.

DOMSKÄL

Gällande bestämmelser

I 1 § LVU anges att insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom ska göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453). Insatserna ska präglas av respekt för den unges människovärde och integritet. Vidare att det som är bäst för den unge ska vara avgörande vid alla beslut enligt LVU. Den unge ska få relevant information och hans eller hennes inställning ska så långt möjligt klarläggas. Hänsyn ska tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

Det är enligt 11 § LVU socialnämnden som beslutar hur vården av den unge ska ordnas och var han eller hon ska vistas under vårdtiden. Ett beslut att flytta barn från det hem de vistas i kan dock enligt 41 § LVU överklagas.

Enligt 6 kap 1 § socialtjänstlagen ska socialnämnden sörja för att vård i annat hem än det egna utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

Förarbeten

I förarbeten till socialtjänstlagen (prop. 1996/97:124 s 113-114) anges att vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med föräldrar, syskon och andra för barnet betydelsefulla personer samt kontakt med hemmiljön. De krav som lagen ställer i fråga om samhörighet och kontakt med hemmiljön handlar inte bara om geografisk närhet. Språkliga och kulturella skillnader i synsätt och bakgrund kan skapa väl så stora avstånd mellan människor. Att sådana skillnader beaktas och att man väljer ett hem som kan samarbeta med barnets biologiska föräldrar är av största

betydelse vid alla placeringar och i synnerhet vid placeringar av invandrarbarn. Det innebär att socialtjänstens personal måste vara lyhörd för föräldrarnas egna önskemål utan att för den skull ge avkall på den professionella bedömningen av vad som är ett lämpligt hem för det enskilda barnet.

Av förarbetena till LVU (prop. 1989/90:28 s. 57-58) framgår bl.a. följande om utgångspunkterna för lagstiftningen. De grundläggande behov som barn har rätt att få tillgodosedda av sina föräldrar och andra vårdnadshavare anges i 6 kap. 1 § föräldrabalken. Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. De ska behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. Bestämmelserna i föräldrabalken anger således dels vilka grundläggande rättigheter som ett barn har, dels att det i första hand är föräldrarna som ska tillvarata dessa rättigheter. I de fall barns grundläggande rättigheter allvarligt kränks är samhället skyldigt – under de förutsättningar som anges i LVU – att ingripa för att skydda barnet. En lag som reglerar möjligheterna att i vissa fall skydda barn mot t.ex. deras föräldrar måste ha sin utgångspunkt i det förhållandet att barn är sårbarare än vuxna och att barn inte på samma sätt som vuxna kan föra sin talan. – Ju äldre och mognare barnet är desto större hänsyn bör man ta till dess uttalade önskan. Mindre barn är mer utlämnade till omgivningens vilja och förmåga att förstå deras uttryckssätt. Ju mindre barnet är desto känsligare är det för förhållanden i omgivningen och desto större är dess beroendeställning gentemot föräldrarna. – Tidsfaktorn är också en viktig aspekt. Såväl den kroppsliga som den psykiska utvecklingen sker oerhört snabbt under barnets tidiga år. – Det behövs mot denna bakgrund en betydande observans från socialtjänstens sida när det gäller de små barnens situation.

Den 1 juli 2003 infördes i 1 § LVU ett nytt femte stycke enligt vilket vad som är bäst för den unge ska vara avgörande vid beslut enligt lagen. I förarbeten (prop. 2002/03:54 s. 76 f. och 105) som ligger till grund för denna

bestämmelse anges bl.a. följande. En av de grundläggande principerna i barnkonventionen är principen om barnets bästa. Enligt artikel 3 i konventionen ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. I 1 kap. 2 § socialtjänstlagen föreskrivs att när åtgärder rör barn ska det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. I 6 kap. 2 a § föräldrabalken föreskrivs att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid avgörande enligt kapitlet av alla frågor som rör vårdnad, boende och umgänge. I båda lagarna har bestämmelsen utformats med barnkonventionen som förebild. LVU saknar motsvarande bestämmelse. Lagen är primärt en skyddslag för barn och unga och de insatser som görs och beslut som fattas ska vara till den unges bästa. Barnkommittén konstaterade emellertid i sitt betänkande Barnets bästa i främsta rummet (SOU 1997:116) att rättsutvecklingen tenderat att inte alltid sätta den unges intresse främst. LVU reglerar enbart åtgärder och beslut som riktar sig till barn och unga när det föreligger en påtaglig risk för att deras hälsa och utveckling skadas. Det handlar om samhällets mest utsatta barn och ungdomar och det torde inte finnas några andra intressen som skulle kunna ha samma tyngd vid bedömningen av vilka åtgärder som ska vidtas. I en konflikt mellan barnets behov och andra intressen ska hänsynen till barnets bästa alltid ges företräde. Bestämmelsen bör därför utformas så att barnets bästa ska vara avgörande vid alla beslut enligt lagen. Inga andra intressen kan sålunda få ta över vad som är bäst för den unge.

Utredningen

Den 10 november 2011 uppdrog socialnämnden åt Sonja Helling och Ingela Stéen att genomföra en utredning gällande barnen utifrån barnperspektivet. Utredning skulle kunna ligga till grund för ställningstagande beträffande barnens framtida placering enligt 11 § LVU under vårdtiden. I utredningen den 8 mars 2011 gjordes bl.a. bedömningen att barnen nu måste få lugn och ro. De måste få trygghet, stabilitet och förutsägbarhet i sina liv. De måste få etablera en trygg kontakt med det nuvarande familje-

hemmet, med skola och förskola och med vänner. Barnen bör bo kvar i nuvarande familjehem och vid planeringen av barnens umgänge med NN ska hänsyn tas till barnens behov. Det vore helt olämpligt att omplacera barnen till det första familjehemmet.

Gunilla Wilhelmsson uttalade den 4 och 20 februari 2011 bl.a. följande. Barnen påverkades negativt av att den planering för en eventuell återgång till de biologiska föräldrarna som inleddes våren 2010 inte kunde ske och att de därmed hamnade i en situation där de inte vet var de ska bo i framtiden. Att barnen placerades i ett nytt familjehem samt dessutom återupptog kontakten med det tidigare familjehemmet har varit förvirrande för dem. Det viktigaste är att de får ett besked om var de stadigvarande ska bo. Barnen verkar trygga i relation till den nuvarande familjehemsmamman. Barnen har på grund av kontakten med det första familjehemmet och placeringen i ett nytt familjehem blivit osäkra om var de långsiktigt ska bo. När hon först träffade dem under våren 2010 hade ett avskiljande från det första familjehemmet skett och båda barnen var inställda på återförening med de biologiska föräldrarna. Det sker en anknytning mellan små barn i åldern 0-3 år och deras omvårdande vuxna. Barnen har sannolikt knutit an till de som fanns för dem under de första levnadsåren. Att ett barn knutit an betyder inte att det fått god omvårdnad utan bara att en beroenderelation mellan den omvårdande vuxne och barnet har skapats. Barnen uppvisar tillit till den nuvarande familjehemsmamman och de verkar trygga tillsammans med henne. Hon vill betona barnens behov av att få besked om vilka som ska vara i deras föräldrars ställe framöver samt att de redan har varit med om flera uppbrott och att de därmed inte ska behöva uppleva ytterligare separationer. Ett uppbrott från det nuvarande familjehemmet och en återförening med det tidigare kommer att innebära ytterligare en separation för barnen, även om de kommer till en känd miljö.

Anders Broberg, professor i klinisk psykologi, psykolog, psykoterapeut och specialist i klinisk psykologi, har i sitt utlåtande den 11 maj 2011 uttalat bl.a. följande. Syftet med uppdraget har varit att bidra med anknytnings-teoribaserade slutsatser rörande barnens boendesituation, och att särskilt belysa denna ur ett barnperspektiv. Det är från ett anknytningsteoretiskt perspektiv rimligt att anta att det första familjehemsföräldrarna ur ett barnperspektiv är lika mycket barnens "riktiga" föräldrar som ett biologiskt föräldrapar normalt sett är för sina barn i åldrarna fyra till fem år. Ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv torde barnen må långsiktigt bäst av att flytta tillbaka till det första familjehemmet. Barnen var så pass gamla när de flyttade från att de har haft god tid att före separationen etablera stabila inre arbetsmodeller av familjehemsföräldrarna. Trots den relativt långa separationen har de goda möjligheter att återknyta sina relationer till det första familjehemmet. För detta talar även att barnen vid de bevakade omgångerna med det första familjehemmet under hösten 2010 och våren 2011 verkar ha etablerat en kontakt med det första familjehemmet. Förutsatt att kommunen bedömer att barnen behöver långsiktig familjehemsplacering och att det finns förutsättningar för ett fungerande samarbete med det första familjehemmet bör barnen flytta tillbaka till dem så snart det är möjligt.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning

Frågan i målet är om det varit riktigt att besluta att barnen ska flytta tillbaka till det familjehem de har vistats i sina första levnadsår.

LVU har som utgångspunkt att beslut enligt lagen inte kan ha något annat syfte än att åstadkomma de åtgärder som är bäst för barnen. I olika lagstiftningssammanhang har också uttryckts att avbrott i vården och andra skadliga flyttningar av barn bör undvikas. Avbrott i relationer som är viktiga för barnet och uppbrott från dess invanda miljö kan i sig innebära en risk för skada (se HFD 2011 ref. 5 samt HFD 2011 ref. 13).

Det innebär att det vid frågan om en omplacering måste göras en noggrann avvägning mellan de omständigheter som talar för respektive mot att ett barn flyttas från ett familjehem och den risk för skada som en omplacering av barnet kan tänkas innebära.

Här är barnens anknytning till ett familjehem en viktig faktor att beakta. Av utredningen framgår att barnen har varit boende i det första familjehemmet under sina drygt fyra första levnadsår. Denna tid har haft stor betydelse för barnens anknytning till det första familjehemmet. Utredningen visar också att det första familjehemmet är ett bra familjehem och att barnen saknar den familjen och har haft lätt att återuppta kontakten vid de umgängestillfällen de träffats under hösten 2010.

Mot den anknytning som barnen har till det första familjehemmet ska vägas att de, frånsett de fåtal umgängesträffarna, har varit skilda från detta hem i drygt ett år och åtta månader. Tidsperioden ska bedömas ur barnens perspektiv. De är nu sex respektive fem år gamla och har börjat skola och förskola, funnit en vänskapskrets och intresserat sig för fritidsaktiviteter i sitt nya familjehem. Utredningen visar också att barnen har rotat sig där och att de har utvecklats väl och har fått en god omvårdnad.

När det gäller anknytning talar här Anders Brobergs utlåtande för att anknytningen till det första familjehemmet ändå är så starkt att det vid en långsiktig placering är det mest lämpliga för barnen att återföras dit.

Ingela Stéen och Sonja Helling har å sin sida framhållit att det inte endast är anknytningen som är avgörande för vad som är bäst för barnen. Anknytningen är en faktor, men den måste också bedömas till sin kvalitet och tillsammans med andra faktorer i barnens liv. En sådan faktor är barnens behov av kontinuitet, trygghet och säkerhet. Det fordras att barnen får en stabilitet och att ytterligare avbrott i vårdkedjan undviks. Att sådana avbrott

kan medföra ytterligare skada för omhändertagna barn får anses underförstått. Barnen har omplacerats flera gånger och det har varit en ryckighet i synen på hur långvarig deras placering ska vara och därmed i omfattningen av umgänget med NN. Gunilla Wilhelmsson avstyrker mot den bakgrunden bestämt från att barnen utsätts från ytterligare en separation från det familjehem de numera vistas i och som de har knutit an till.

En annan faktor att beakta vid bedömningen av vad som är bäst för barnen är barnens behov av nära relation med sina biologiska föräldrar och av kontakter med sin ursprungsidentitet. Här krävs det att det finns förutsättningar för ett gott samarbete både mellan familjehem och socialnämnd och mellan familjehem och biologiska föräldrar.

Katarina Berntsson, som har haft kontakt med familjen under många år, har berättat om den ångest som funnits kring umgänget med NN under den tid barnen varit placerade i det första familjehemmet. Samarbetssvårigheterna har tagit sig starka uttryck genom den offentlighet den första familjehemsmamman gett barnens förhållanden. Även om samarbetssvårigheterna skulle vara lösta genom det samtal kommunen haft med det första familjehemmet finns effekterna av deras agerande kvar. NN har förklarat sig sakna allt förtroende för dem. Barnen har på det sättet dragits in i konflikten och det är svårt att se att de skulle vara opåverkade av de vuxnas agerande. En återflytt skulle ur den aspekten inte vara helt lätt för barnen att hantera.

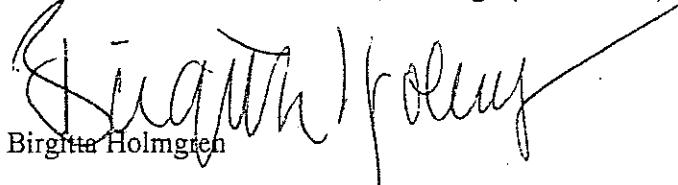
Mot detta ska vägas att umgänget mellan barnen och NN fungerat väl sedan de placerats i det andra familjehemmet. Katarina Berntsson har berättat att barnen nu med glädje umgås med NN och att samarbetet fungerar problemfritt. Hon talar om en "radikal" förändring. Även NN har berättat att umgänget nu fungerar väl och att hon har förtroende för barnens nuvarande hem.

Vid den helhetsbedömning som måste göras av vad som är bäst för barnen kan således konstateras att barnen har en stark anknytning till sitt första familjehem, men att en god anknytning även finns i det andra familjehemmet. De har rotat sig där med kamrater, skola/förskola och hela den miljö som ett hem är. De har varit med om många uppslitande separationer och det finns en påtaglig risk för att ytterligare en separation skulle skada dem. Till detta kommer att deras behov av problemfritt umgänge med NN och med sin ursprungsidentitet sannolikt lättare uppfylls i det hem de nu är. Det som talar för detta är både det umgänge som nu är och den utveckling av barnen som det har talats om. NN:s konflikt med det första familjehemmet och hennes förtroende för det nuvarande familjehemmet ska också vägas in.

Bedömningen är därför sammantaget att barnens behov bäst tillgodoses i det nuvarande familjehemmet. Socialnämndens beslut att flytta barnen ska därför upphävas och överklagandena bifallas.

Domen i den del socialnämndens beslut upphävs ska gälla omedelbart för att undvika att barnen, i avvaktan på att domen vinner laga kraft, ska behöva byta miljö.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109 D).

Birgitta Holmgren

I avgörandet har även tre nämndemän deltagit.